

CPTPP โอกาสและความท้าทายของไทย

รติมา คชนันท์

วิทยาการชำนาญการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

สรุปประเด็นสำคัญ

ภายหลังจากที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประกาศถอนตัวจากการเป็นสมาชิก TPP หรือ ข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership) ไปเมื่อต้นปี 2560 สมาชิกที่เหลืออีก 11 ประเทศยังคงเลือกที่จะเดินหน้าผลักดันกรอบความร่วมมือใหม่ ซึ่งเน้นไปที่การรักษาผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม แต่ยังคงลดภาษีนำเข้าระหว่างสมาชิก พร้อมข้อตกลงที่มีความยืดหยุ่นมากกว่าเดิมภายใต้ชื่อใหม่ว่า CPTPP หรือข้อตกลงความครอบคลุมและความก้าวหน้าเพื่อหุ้นส่วนทางการค้าภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans-Pacific Partnership) โดยได้รับการลงนามจากรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2561 ซึ่งในขณะนี้ข้อตกลงดังกล่าวกำลังเป็นที่สนใจมากขึ้นภายหลังจากที่ประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ แห่งสหรัฐอเมริกา ประกาศจะพิจารณากลับมาร่วมเป็นสมาชิกอีกครั้ง สำหรับประเทศไทย ขณะนี้อยู่ในช่วงของการศึกษาผลกระทบและรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ซึ่งแม้ว่าภาครัฐและเสียงส่วนใหญ่จะมองว่าความตกลงดังกล่าวจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ที่คุ้มค่า โดยเป็นการเพิ่มโอกาสการส่งออกของประเทศไทยไปยังประเทศที่ยังไม่เคยทำข้อตกลงมาก่อน ทำให้ประเทศไทยไม่เสียฐานลูกค้าให้ประเทศคู่แข่งที่เป็นสมาชิก อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้ประเทศไทยมีศักยภาพมากขึ้นในระยะยาว ทว่ายังคงมีภาคธุรกิจบางส่วนที่อาจต้องสูญเสียประโยชน์ อาทิ ธุรกิจบริการ และอุตสาหกรรมเกษตร เหล่านี้เป็นสิ่งที่ประเทศไทยจำเป็นต้องพิจารณาและทบทวนให้ดีก่อนตัดสินใจ เพราะแน่นอนว่าการตัดสินใจในประเด็นดังกล่าวย่อมจะนำมาซึ่งผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จาก TPP สู่อการเป็น CPTPP

ทั้งนี้ CPTPP นับว่าเป็นข้อตกลงการค้าเสรีที่ครอบคลุมในเรื่องการค้า การบริการ และการลงทุน เพื่อสร้างมาตรฐานและกฎระเบียบร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก ทั้งในประเด็นการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มาตรฐานแรงงาน กฎหมายสิ่งแวดล้อม รวมถึงกลไกแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐบาลและนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งแต่เดิมความตกลงนี้ริเริ่มกันมาตั้งแต่ปี 2549 มีชื่อเดิมว่า TPP และมีสมาชิกทั้งหมด 12 ประเทศ แต่ภายหลังจากที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ถอนตัวออกไป ส่งผลให้ประเทศสมาชิกเหลือเพียง 11 ประเทศ โดยได้เห็นชอบหลักการสำคัญของความตกลง เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2560 ระหว่างการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ณ เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม พร้อมทั้งให้เปลี่ยนชื่อจาก TPP เป็น CPTPP และได้ประกาศสรุปผลการจัดทำความตกลง CPTPP อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2561 รวมถึงการลงนามความตกลงฉบับปรับปรุงใหม่นี้ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2561 ณ กรุงซันโตอาโก ประเทศชิลี สำหรับประเทศที่เข้าร่วมในความตกลงฯ 11 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศออสเตรเลีย ประเทศบรูไน ประเทศแคนาดา ประเทศชิลี ประเทศญี่ปุ่น ประเทศมาเลเซีย ประเทศเม็กซิโก ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศเปรู ประเทศสิงคโปร์ และประเทศเวียดนาม โดยขนาดเศรษฐกิจ

ของทั้งหมดรวมกันคิดเป็นร้อยละ 13.5 ของผลผลิตมวลรวมทั้งโลก และมีประชากรรวมกันกว่า 500 ล้านคน ซึ่งนับว่าใหญ่กว่าสหภาพยุโรป (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2561) ทั้งนี้ สำหรับความคืบหน้าปัจจุบันกำลังอยู่ในกระบวนการทางกฎหมายเพื่อรับรองข้อตกลง (ratification) ภายหลังจากที่ได้ลงนามไป และจะมีผลบังคับใช้ภายใน 60 วันหลังจากที่ประเทศสมาชิกอย่างน้อย 6 ประเทศได้ให้สัตยาบันรับรอง คาดว่า CPTPP จะมีผลบังคับใช้โดยเร็วที่สุดภายในปี 2561 หรืออย่างช้าที่สุดต้นปี 2562 โดยล่าสุดประเทศเม็กซิโกและประเทศญี่ปุ่นเป็นสมาชิก 2 ประเทศแรกที่เสร็จสิ้นกระบวนการทางกฎหมายภายในประเทศเพื่อรับรอง CPTPP เมื่อเดือนเมษายนและมิถุนายนที่ผ่านมา ขณะที่ยังคงมีอีกหลายประเทศให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมความตกลงดังกล่าวนี้ ไม่ว่าจะเป็นประเทศเกาหลีใต้ ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศศรีลังกา ประเทศไต้หวัน ประเทศอังกฤษ รวมถึงประเทศไทย ทั้งนี้ สาเหตุที่หลายประเทศสนใจเข้าร่วมอาจเป็นเพราะเล็งเห็นว่า CPTPP เป็นความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้า ซึ่งจะรองรับรูปแบบการค้าการลงทุนในโลกยุคใหม่ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมถึงการเปิดตลาดการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน การกำหนดมาตรฐานสินค้า เกษตรและอุตสาหกรรม และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้า อาทิ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ นโยบายการแข่งขัน ความโปร่งใสและการต่อต้านการทุจริต แรงงาน และสิ่งแวดล้อม

สำหรับความแตกต่างของข้อตกลง TPP และ CPTPP กล่าวได้ว่ามีความแตกต่างกันอยู่พอสมควรในเรื่องของขนาดเศรษฐกิจ และรายละเอียดในข้อตกลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากที่ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นเศรษฐกิจยักษ์ใหญ่อันดับหนึ่งของโลกถอนตัวออกไป ส่งผลให้ทั้งเศรษฐกิจ การค้า และจำนวนประชากรรวมของ CPTPP มีขนาดเล็กลง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตัวเลขของธนาคารโลกจะพบว่าขนาดเศรษฐกิจรวมของ CPTPP หลังไม่มีสหรัฐฯ ลดลงจากร้อยละ 38 ของเศรษฐกิจโลก เป็นร้อยละ 13 ขณะที่ขนาดการค้ารวมลดลงจากร้อยละ 27 เป็นร้อยละ 15 นอกจากนี้ 11 ประเทศสมาชิก CPTPP ยังตัดสินใจระงับข้อบัญญัติ (provision) 22 ข้อ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเด็นที่ประเทศสหรัฐอเมริกาสนับสนุน แต่ไม่เป็นประโยชน์กับประเทศสมาชิกอื่น ๆ มากนัก เช่น การคุ้มครองอุตสาหกรรมยา การขยายระยะเวลาคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจาก 50 ปีเป็น 70 ปี และการให้สิทธินักลงทุนฟ้องร้องรัฐบาลในบางกรณีที่นโยบายรัฐส่งผลต่อธุรกิจ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ข้อบัญญัติส่วนใหญ่จาก TPP ยังคงไว้เหมือนเดิม เช่น การเปิดเสรีการค้าสินค้าและบริการในระดับสูง รวมถึงกฎหมายสิทธิแรงงาน เหล่านี้ส่งผลให้ CPTPP ยังถือว่าเป็นข้อตกลงทางการค้าที่มีมาตรฐานสูง และที่สำคัญคือประเทศสมาชิกสามารถพิจารณานำข้อตกลงที่ระงับไปกลับมาใช้ใหม่ได้ ทั้งนี้ จากการประเมินของธนาคารโลกพบว่า CPTPP จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกได้เฉลี่ยร้อยละ 1 และช่วยเพิ่มปริมาณการค้าได้ราวร้อยละ 11 ภายในปี 2573 (SCB EIC, 2561)

CPTPP กับโอกาสและความท้าทายสำหรับประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย ขณะนี้กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กำลังเดินหน้าการจัดรับฟังความเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั่วประเทศภายใต้หัวข้อ “โอกาสและความท้าทายของประเทศไทยในการเข้าร่วมความตกลงการค้าเสรี CPTPP” เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ครอบคลุม โดยยึดผลประโยชน์ของประเทศไทยเป็นสำคัญ และจะนำข้อมูลที่ได้มาศึกษา วิเคราะห์ผลดี ผลเสีย

แนวทางการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ ก่อนที่จะรวบรวมเสนอรัฐบาลประกอบการพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ สำหรับผลการรับฟังความคิดเห็นในครั้งที่ผ่าน ๆ มาพบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าความตกลง CPTPP จะช่วยขยายโอกาสการค้าการลงทุนของประเทศไทย ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติผลักดันและสร้างแรงจูงใจ ในการพัฒนามูลค่าเพิ่มและขีดความสามารถในการแข่งขัน แม้บางเงื่อนไขประเทศไทยอาจจะเสียเปรียบอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการไทยอาจต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาระงาน ของรัฐบาลไทยที่ต้องพิจารณาให้รอบด้าน และอาจจะต้องแก้ไขกฎหมายบางเรื่องเพื่อให้สอดคล้องกับความตกลง ดังกล่าว เช่นเดียวกับมุมมองนักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ที่ต่างเห็นด้วยว่า CPTPP จะเป็นประโยชน์ต่อ ประเทศไทยมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการส่งออก และในเรื่องของมาตรฐานและคุณภาพสินค้า เนื่องจากข้อตกลงดังกล่าวเป็นการสร้างมาตรฐานด้านสินค้าสูงกว่าข้อตกลงทางการค้าอื่น ๆ อีกทั้งในอนาคต มีแนวโน้มที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจะกลับมาเข้าร่วมอีกครั้ง แต่อย่างไรก็ดีประเทศไทยจะต้องเตรียมความพร้อม ในการลดผลกระทบทางลบที่จะเกิด ขณะเดียวกันต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่รอบคอบและมีการคิด ในทุกมิติบนพื้นฐานของการศึกษาและวิจัยข้อมูล (TNN Thailand, 2561)

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ หรือ SCB EIC (2561) ได้วิเคราะห์ถึงประโยชน์ ที่ประเทศไทยจะได้รับจากการเข้า CPTPP แบ่งได้เป็น 3 ด้านหลัก ๆ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการส่งออก CPTPP จะเพิ่มโอกาสการส่งออกของประเทศไทยไปยังประเทศสมาชิก CPTPP โดยเฉพาะตลาดแคนาดาและเม็กซิโก ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีข้อตกลงการค้าเสรีด้วย ในปี 2560 มูลค่าส่งออก ประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศ CPTPP มีสัดส่วนร้อยละ 30 ของการส่งออกทั้งหมดจากประเทศไทย สำหรับ ประเทศแคนาดากับเม็กซิโก มีสัดส่วนการส่งออกรวมกันร้อยละ 2 สินค้าหลักที่ประเทศไทยส่งออกไปประเทศ แคนาดา ได้แก่ อาหารทะเลแปรรูป ข้าว และผลิตภัณฑ์ยาง ส่วนสินค้าหลักที่ส่งออกไปประเทศเม็กซิโก คือ รถยนต์และส่วนประกอบและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าในหมวดดังกล่าวมีโอกาสไปได้ดีถ้าประเทศไทย เข้าร่วม CPTPP ได้สำเร็จ

2. ด้านการลงทุนจากต่างประเทศ การเข้าร่วม CPTPP จะช่วยดึงดูดการลงทุนที่ต้องการใช้ประเทศไทย เป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศสมาชิก CPTPP ซึ่งหากประเทศไทยไม่เข้าร่วมก็อาจจะเสียโอกาสนี้ ให้ประเทศมาเลเซียกับประเทศเวียดนามได้ ทั้งนี้ อุตสาหกรรมไทยที่น่าจะได้ประโยชน์มากที่สุดในส่วน ของการดึงดูดการลงทุนคืออุตสาหกรรมยานยนต์ โดยเฉพาะการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นในฐานะที่ประเทศไทย ถือเป็นฐานการผลิตที่สำคัญแห่งหนึ่ง

3. ความสามารถทางการแข่งขัน CPTPP จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศไทย จากการปรับปรุงกฎระเบียบภายในประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานของ CPTPP ที่ได้ชื่อว่าเป็นความตกลง ทางการค้าคุณภาพสูง ตัวอย่างกฎเกณฑ์ที่ CPTPP สนับสนุน ได้แก่ กฎหมายสิทธิแรงงาน การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม การสนับสนุนการแข่งขันอย่างเท่าเทียมระหว่างธุรกิจชาวท้องถิ่นและชาวต่างชาติ เป็นต้น ซึ่งการปฏิรูปกฎหมายเหล่านี้จะเป็นผลบวกกับประเทศไทยในระยะยาว

ขณะที่ผลเสียในมุมมองของ SCB EIC ก็ยังคงมีอยู่เช่นกัน โดยข้อตกลงการค้าและบริการที่เปิดกว้าง ของ CPTPP อาจทำให้ธุรกิจบางรายในประเทศไทยต้องเสียประโยชน์จากการรุกรานตลาดของต่างชาติ เนื่องจาก

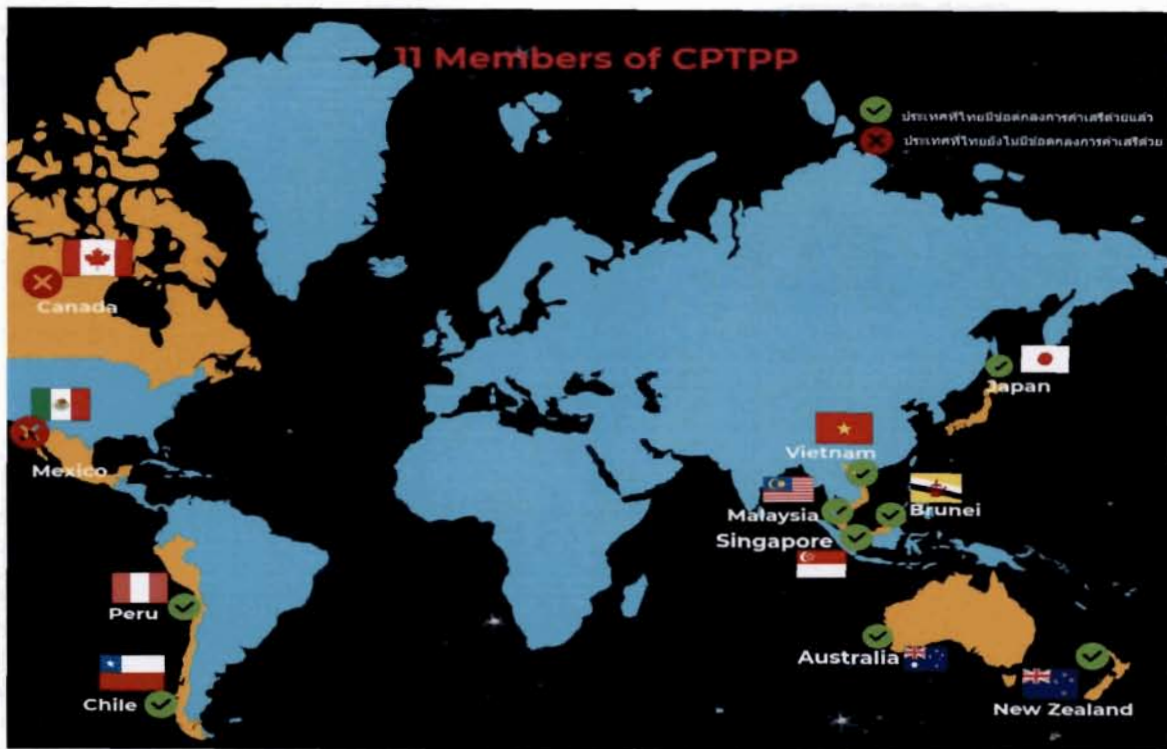
CPTPP เปิดโอกาสทางการแข่งขันให้นักลงทุนต่างชาติมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการลดภาษีสินค้านำเข้า การเปิดโอกาสให้ธุรกิจต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐบาล รวมถึงการอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติเข้าซื้อกิจการท้องถิ่นได้ โดย 2 ธุรกิจไทยที่น่าจะได้รับผลกระทบจากการเข้าร่วม CPTPP คือธุรกิจบริการ และอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งสำหรับภาคบริการ CPTPP ใช้เงื่อนไขการเจรจาแบบ Negative List หรือการระบุรายการที่ไม่เปิดเสรี หมายความว่าประเทศสมาชิกสามารถระบุหมวดธุรกิจบริการที่ไม่ต้องการเปิดเสรีได้ ส่วนหมวดธุรกิจบริการอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้ในข้อตกลงจะต้องเปิดเสรีต่อนักลงทุนต่างชาติทั้งหมด ดังนั้นสำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่ค่อนข้างปิดในหมวดบริการ การเปิดเสรีนี้จะเป็นการบังคับให้ภาคธุรกิจบริการภายในประเทศต้องเปิดตลาด และอาจเผชิญการแข่งขันที่รุนแรงจากบริษัทต่างชาติที่เข้ามาประกอบธุรกิจได้ ขณะที่อุตสาหกรรมเกษตรจะต้องเผชิญกับการแข่งขันที่มากขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะสินค้าเกษตรจากประเทศแคนาดาที่จะเข้ามาตีตลาดประเทศไทยหลังการเปิดเสรีด้านการค้า นอกจากนี้ CPTPP ยังมีข้อบัญญัติให้ประเทศสมาชิกต้องเข้าร่วมในอนุสัญญาการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ หรือ UPOV (International Union for the Protection of New Varieties of Plants) ที่จะเปิดโอกาสให้ต่างชาติสามารถนำพันธุ์พืชพื้นเมืองไทยไปทำการวิจัยเพื่อสร้างพันธุ์พืชใหม่แล้วขึ้นทะเบียนสิทธิบัตรได้ ซึ่งในกรณีนี้นับว่าส่งผลเสียต่อเกษตรกรไทยโดยตรง เนื่องจากถ้าพันธุ์พืชใหม่นี้มาปลูกแล้วจะไม่สามารถเก็บเมล็ดไปปลูกต่อได้เหมือนเมื่อก่อน ต้องซื้อเมล็ดใหม่เท่านั้น ทำให้ต้นทุนการเกษตรยิ่งสูงขึ้น (SCB EIC, 2561)

แนวโน้มประเทศไทยกับการเข้าร่วม CPTPP

เมื่อพิจารณาการเข้าร่วม CPTPP ของประเทศในอาเซียนพบว่า มีจำนวน 4 ประเทศที่ได้เข้าร่วม CPTPP แล้วคือ ประเทศเวียดนาม ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์ และประเทศบรูไน ส่วนประเทศที่แสดงตัวว่าอยากเข้าร่วมมีอีกหลายประเทศ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศกัมพูชา ทั้งนี้ ความตกลง CPTPP ได้ระบุว่าหลังจากความตกลงมีผลใช้บังคับแล้ว ประเทศที่สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก CPTPP สามารถยื่นความจำนงขอเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้ แต่จะได้เป็นสมาชิกหรือไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขตามที่จะตกลงกันกับสมาชิก CPTPP ซึ่งภายหลังจากอย่างน้อย 6 ประเทศได้ดำเนินกระบวนการภายในแล้วเสร็จจึงจะเปิดรับสมาชิกใหม่อย่างเป็นทางการ ดังนั้นถ้าหากประเทศไทยเข้าร่วมก็จะเป็นประเทศที่ 5

ทั้งนี้ การค้าระหว่างประเทศไทยกับสมาชิก CPTPP ในปี 2560 มีมูลค่าการค้าระหว่างกันรวม 134.6 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 29.3 ของการค้ารวมของประเทศไทย) โดยประเทศไทยส่งออกไปประเทศ CPTPP เป็นมูลค่า 70.3 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 29.7 ของการส่งออกประเทศไทยไปทั่วโลก) และไทยนำเข้าจากประเทศสมาชิก CPTPP เป็นมูลค่า 64.3 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 28.9 ของการนำเข้าประเทศไทยจากทั่วโลก) โดยประเทศไทยได้เปรียบดุลการค้ากับ CPTPP เป็นมูลค่า 6 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2561) ซึ่งจากตัวเลขมูลค่าการค้าที่สูงนี้ ส่งผลให้ประเทศไทยเล็งเห็นถึงโอกาสและความท้าทายทางการค้าในการเข้าร่วมกลุ่ม CPTPP และมีเป้าหมายจะเจรจาเข้าร่วมให้ได้ภายในปีนี้ เพื่อหวังผลประโยชน์จากการส่งออกไปยังประเทศสมาชิก CPTPP ที่เพิ่มขึ้น ในปัจจุบันประเทศไทยมีข้อตกลงทวิภาคีอยู่กับ 9 ประเทศจากจำนวนสมาชิก CPTPP ทั้ง 11 ประเทศ โดยมีเพียง 2 ประเทศ คือ ประเทศแคนาดากับประเทศเม็กซิโก ที่ประเทศไทยยังไม่เคยมี

ข้อตกลงการค้าเสรีมาก่อน จากข้อมูลตัวเลขมูลค่าการค้าที่น่าสนใจดังกล่าว ประกอบกับการรักษาโอกาสทางการค้าให้ทัดเทียมกับประเทศคู่แข่งในอาเซียน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ประเทศไทยจำเป็นต้องพิจารณาถึงประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับจากการมีข้อตกลงการค้าร่วมกับประเทศแคนาดาและประเทศเม็กซิโก รวมไปถึงประโยชน์อื่น ๆ จากประเทศสมาชิกอื่น ๆ ที่เหลือ โดยไม่รวมถึงประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับอยู่แล้วจากข้อตกลงการค้าเสรีที่มีอยู่ก่อน นอกจากนั้น สงครามทางการค้าระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีน ยังคงส่งแรงกดดันให้ประเทศไทยต้องเดินหน้าการค้าเสรีและหาพันธมิตรอย่างเร่งด่วน เพราะการกีดกันทางการค้าของทั้ง 2 ประเทศ ย่อมส่งผลให้ประเทศไทยที่มีการส่งออกสินค้าต้นน้ำหรือกลางน้ำไปยังทั้ง 2 ประเทศได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากมูลค่าทางการค้าปลายน้ำทั้ง 2 ประเทศลดลง ซึ่งการเข้าร่วม CPTPP น่าจะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมเพราะไม่มีทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศจีน องค์กรที่ดีข้อพึงระวังคือหากในอนาคตสหรัฐอเมริกากลับมาเข้าร่วมข้อตกลงดังกล่าวอีกครั้ง นั่นหมายความว่าความถึงการเปิดเสรีที่ขั้นตอนการเปิดมีความเข้มข้นมากขึ้นและยืดหยุ่นน้อยลง ทั้งมาตรการภาษีศุลกากรและมาตรการที่มีใช้ภาษี อย่างไรก็ตาม แม้จะดูเหมือนว่าประเทศไทยจะได้รับประโยชน์มากกว่าผลเสียที่ต้องแลกมา แต่ประเทศไทยก็ควรจะต้องตระหนักว่าหากเลือกที่จะเข้าร่วมข้อตกลงดังกล่าว ประเทศไทยจะต้องยกระดับการผลิตให้เข้มแข็งในอุตสาหกรรมที่มีความได้เปรียบ อาทิ อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป นอกจากนั้นต้องปรับโครงสร้างพื้นฐานการศึกษา และระบบสาธารณสุขให้พร้อมรองรับการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของแรงงานที่มีทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเข้มข้นเพื่อให้สามารถสู้ในเวที CPTPP ได้ (ชโยดม สรรพศรี, 2561)

ภาพ สมาชิก CPTPP 11 ประเทศ

บทสรุปและความเห็นของผู้ศึกษา

สำหรับความตกลง CPTPP ในปัจจุบัน กล่าวได้ว่ายังคงเป็นประเด็นที่ทั่วโลกต่างให้ความสนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นไปได้ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาอาจจะกลับมาเข้าร่วมอีกครั้ง เช่นเดียวกับอีกหลายประเทศที่ยังคงมีความต้องการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของ CPTPP ไม่ว่าจะเป็น ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอังกฤษ เว้นแต่ประเทศมาเลเซียที่ภายหลังจาก นายมหาเธร์ โมฮัมหมัด ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ ก็ได้มีการสั่งให้ทบทวนสถานะความเป็นสมาชิก CPTPP ดังกล่าว เนื่องจากมองว่าประเทศมาเลเซียน่าจะเสียเปรียบ

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันภาครัฐได้ให้ความสำคัญและมีการศึกษาถึงผลกระทบ ตลอดจนความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนอย่างรอบคอบ ซึ่งหากพิจารณาในระยะยาว การตัดสินใจเข้าร่วม CPTPP น่าจะเป็นผลดีกับประเทศไทยมากกว่าในเรื่องของการเพิ่มขีดความสามารถ และโอกาสทางการค้า อีกทั้งหากประเทศไทยไม่เข้าร่วมความตกลง CPTPP ดังกล่าว ก็อาจจะเสียพื้นที่ในฐานะประเทศคู่ค้าเดิมกับประเทศในกลุ่มสมาชิก CPTPP ที่มี FTA อยู่ก่อนแล้วให้กับประเทศคู่แข่งอย่าง อาเซียน ประเทศเวียดนาม อย่างไรก็ตาม บางธุรกิจ เช่น ธุรกิจบริการ และอุตสาหกรรมเกษตร อาจต้องเสียประโยชน์จากการเปิดเสรีดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ประเทศที่เป็นสมาชิกด้วยกันมีสิทธิที่จะเข้ามาแข่งขันมากขึ้น ดังนั้น การที่ประเทศไทยจะตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่นั้น นอกจากการฟังความเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนแล้ว ยังต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับว่าคุ้มค่าหรือไม่กับสิ่งที่อาจจะต้องสูญเสียไป ดังนั้น ความคืบหน้าของข้อตกลง CPTPP จึงยังคงเป็นประเด็นที่ต้องติดตามกันต่อไป ซึ่งในอนาคตหากประเทศสหรัฐอเมริกาดัดสินใจกลับมาเข้าร่วมเป็นสมาชิกอีกครั้ง แน่ใจว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงและอาจกระทบต่อการตัดสินใจของประเทศไทย

บรรณานุกรม

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (มีนาคม 2561). US to Consider Pacific Trade Re-entry after Other Priorities. สืบค้น 12 กันยายน 2561 จาก http://www.ditp.go.th/contents_attach/223464/223464.pdf
- ชโยดม สรรพศรี. (20 พฤษภาคม 2561). TPP11-CPTPP โอกาสที่จะทิ้งไทยห่างออกไปในการค้าโลก. สืบค้น 15 กันยายน 2561 จาก http://www.ditp.go.th/contents_attach/229430/229430.pdf
- TNN Thailand. (6 มิถุนายน 2561). นักวิชาการห่วงไทยตกขบวนแนะเข้าร่วม CPTPP. สืบค้น 6 กันยายน 2561 จาก http://www2.tnnthailand.com/news_detail.php?id=169014&t=news
- อรมน ทรัพย์ทวีธรรม. (16 สิงหาคม 2561). ความท้าทาย “CPTPP” กับอนาคตเศรษฐกิจไทย. สืบค้น 12 กันยายน 2561 จาก <https://www.prachachat.net/facebook-instant-article/news-205320>
- Economic Intelligence Center กระทรวงพาณิชย์. (9 กรกฎาคม 2561). ติดตามความคืบหน้าล่าสุดของข้อตกลงทางการค้า CPTPP. สืบค้น 15 กันยายน 2561 จาก <https://www.scebic.com/th/detail/product/4834>